

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Lasiet žurnāla "Latvijas Lopkopis" februāra numurā! 2
- Valsts atbalsts dzīvnieku ierakstīšanai ciltsgrāmatā 2
- Valdība atbalsta izmaiņas Aizsargjoslu likumā 3
- Svarīga informācija dravniekiem 3
- Lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas un reģistrēšanas kārtība 3
- Ekonomiskie rādītāji UIN aprēķinam 4
- Iespēja īstenot savas idejas lauku teritorijās 5
- Varēs cirst baltalkšņus ūdensobjektu aizsargjoslās 6
- Zālējumu projekta saimniecības 7
- Svarīgākais dēstu audzēšanas laikā 8
- Problēmas var risināt lauksaimniecības dažādošana 10
- Bez mikroorganismiem nav augsnes auglības 11
- LLKC izveidojis interneta rīku "ES atbalsta pieejamības noteikšanas programma" 12
- ES graudu rekordražas, cenas prognozē stabilas 12
- Vērtē selekcijas metodes 13
- Prognozē gaļas aizstājējproduktu tirgus kāpumu 13
- Diskusijas par Lielbritānijas izstāšanos no ES šūpo tirgu 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2016. gada aprīlī 14
- Māra gatavo gardas sukādes 15

AKTUALITĀTES

LATVIJĀ SASNIEGTA REKORDLIELA GRAUDU KOPRAŽA

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) provizoriskajiem datiem 2015. gadā graudu kopējā raža Latvijā pirmo reizi vēsturē ir sasniegusi trīs miljonus tonnu, kas ir par 794,3 tūkstošiem tonnu jeb 35,7% vairāk nekā 2014. gadā.

Labvēlīgie graudaugu ziemšanas apstākļi ļāva ziemājiem pārziemot bez stresa. Vēlais pavasaris veicināja labu graudaugu cerošanu. Arī vasaras mēneši bija labvēlīgi graudu masas veidošanai vārpās. Rezultātā iegūtas augstas graud-

augu ražas – vidējā ražība pieauga no 34,0 centneriem 2014. gadā līdz 44,9 centneriem 2015. gadā, kas ir augstākā ražība Latvijas vēsturē.

Graudu kopražas pieaugumu nozīmīgi ietekmēja ziemas kviešu augstā vidējā ražība no viena hektāra – 55,3 centneri, kas ir par 23,3 centneriem jeb par 72,8% vairāk nekā 2014. gadā. Zemkopības ministrija uzskata, ka 2014. gadu tomēr nevarētu uzskatīt par labu atskaites gadu, lai salīdzinātu ražas, jo 2013. gadā daudzi ziemāju sējumi izsala vai tika ievērojami izretināti. Daudzi zemnieki šādu

sala izretinātos sējumos nepārsēja, kā rezultātā ieguva salīdzinoši zemākas ziemas kviešu ražas. Graudaugu ražības pieaugums bija vērojams visos Latvijas reģionos.

Zemgalē, kur graudaugu sējumi veido 30% no visiem graudaugu sējumiem valstī, graudaugu vidējā ražība sasniedza 52,9 centnerus no viena hektāra un iegūti 35,3% no visas Latvijas graudu kopražas. Savukārt Kurzemē graudaugu vidējā ražība sasniedza 44,7 centnerus no hektāra, Vidzemē – 39,5 centnerus, bet Latgalē – 37 centnerus.

► 2. lpp.

LASĪET ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" FEBRUĀRA NUMURĀ!

Žurnāla "Latvijas Lopkopis" februāra numurā Konkurences padomes vadītāja Skaidrīte Ābrama intervijā skaidro, kāpēc konkurences uzraugi jaunākajā pētījumā par piena tirgu nav atklājuši aizliegtas vienošanās, un kādi ir secinājumi kopumā.

Žurnālā varēsiet uzzināt arī "Sējēja" laureāta bioloģiskajā lauksaimniecībā – Stelpes pagasta z/s "Ozoli" saimnieka Andra Kalniņa pieredzes stāstu. „Ozolos” precīzi īsteno pirmās brīvvalsts laika viensētas modeli, kuras pamats ir pilns saimniekošanas cikls, kas neprasa papildu resursus, tātad ir ekonomisks.

Savlaicīgi gatavojoties ganību sezonai, žurnāls uzsāk rakstu sēriju par zālāju gatavošanu un kopšanu. Šajā

numurā LLKC augkopības konsultantes Anitas Anševicas ieteikumi daudzgadīgo zālāju sēklu maisījumu izvēlei. Savukārt LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere izvērtējusi aizvadītā gada rezultātus piena ganāmpulku izaugsmē. Aitkopjiem lieti noderēs Saldus veterinārās klīnikas veterinārārstes Daces Trupānes ieteikumi ganāmpulka veselības nodrošināšanai. Žurnālā arī saruna ar Liellopu izsoļu nama vadītāju Kasparu Ādamu par liellopu nobarošanas perspektīvām, savukārt par metodi, kas palīdz izvēlēties pareizus segļus, stāsta "Ercenu" staļļa saimniece Ilze Saļma.

Kā parasti, žurnālā arī jaunākās ziņas no pasaules piena un gaļas tirgiem, padomi lopkopjiem, ieteikumi pašu saimnieku veselībai,

joki un recepte, ko šoreiz sagādājusi biedrības "Zemnieku saeima" eksperte Ligita Bite.

Žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā (abonēšanas indekss 2044), kā arī iegādāties Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **■**

Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja

AKTUALITĀTES

VALSTS ATBALSTS DZĪVNIĒKU IERAKSTĪŠANAI CILTSGRĀMATĀ

Lai veiktu vaislas sivēnmāšu, aitū māšu un ķevju, piena un gaļas šķirņu govju un teļu, kā arī piena šķirņu kazu sagatavošanu ierakstīšanai ciltsgrāmatā, valdība 23. februārī apstiprināja grozījumus valsts atbalsta piešķiršanas kārtībā vaislas lauksaimniecības dzīvnieku ierakstīšanai ciltsgrāmatā, to ģenētiskās kvalitātes noteikšanai un produktivitātes datu izvērtēšanai.

Pieņemtie noteikumi nodrošinās pārejas posma valsts atbalstu 2016. gadā par pakalpojumu, kas ietver izmaksas, kas saistītas ar sieviešu kārtas vaislas dzīvnieku ciltsdokumentācijas sagatavošanu un to atbilstības izvērtēšanu uzņemšanai ciltsgrāmatā, ģenētiskās kvalitātes, darbības spēju noteikšanu un produktivitātes datu izvērtēšanu.

Pārejas posma valsts atbalsta apmērs mainās katru gadu, un 2016. gadam paredzēti 19 029

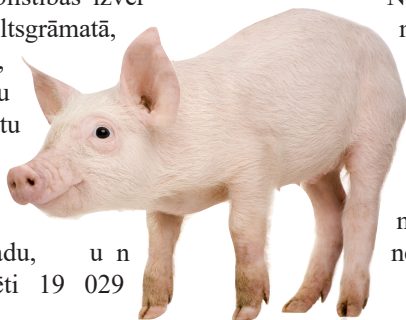
659 eiro, kas sadalīti: cūkkopībai – 7 829 550 eiro, piensaimniecībai – 9 408 743 eiro, gaļas liellopu audzēšanai – 1 445 554 eiro, kazkopībai – 34 934 eiro, zirgkopībai – 47 548 eiro un aitkopībai – 263 330 eiro.

Tā kā kopējais atbalsta finansējums 2016. gadam salīdzinājumā ar 2015. gadu ir samazināts par 44,8 procentiem, tad arī maksājums par vienu dzīvnieku atbilstoši ir samazināts.

Jāpiebilst, ka cūkkopības ganāmpulkā atbalstīs ne vairāk par 1500 vaislas sivēnmātēm, jo augstvērtīga ciltskodola izveidošanai lielāks sivēnmāšu skaits nav mērķtiecīgs.

Noteikumi (grozījumi MK 2014. gada 4. februāra noteikumos Nr. 73) stāsies spēkā pēc to publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis". **■**

ZM informācija

► 1. lpp.

Saimniecībās ar graudaugu sējumiem virs 150 hektāriem, kas ir 60% no graudaugu sējumiem valstī, vidējā ražība sasniedza 51,8 centnerus no hektāra, un šajās platībās iegūti 70% no visas graudu kopražas.

Vienlaikus CSP norāda, ka pērn visnozīmīgāk samazinājās rapšu sējas platība – salīdzinot ar iepriekšējo gadu, samazinājums bijis par 11 100 hektāru jeb 11,1%. Zemkopības ministrija to skaidro tādējādi, ka 2013. gada ziemā lielas graudaugu un rapšu platības izsala, un tās tika pārsētas ar vasarājiem. Tā kā vasarāji tiek vēlāk vākti nekā ziemāji, tad 2014. gada rudenī tika nokavēti ziemas rapšu sējas laiki, un daudzi zemnieki atteicās no ziemas rapšu sējas, bet tajās platībās iesēja ziemāju graudaugus.

Tikmēr rapšu vidējā ražība pieauga no 18,5 centneriem no hektāra 2014. gadā līdz 32,9 centneriem no hektāra 2015. gadā, savukārt kopējā rapšu sēklu raža pieauga par 107 200 tonnu jeb 57,8%. To ietekmēja ziemas rapšu, kas aizņem 77% no rapšu sējumu kopējās platības, sēklu ražības pieaugums no 19 centneriem no hektāra 2014. gadā līdz 36,5 centneriem no hektāra 2015. gadā. **■** ZM informācija

VALDĪBA ATBALSTA IZMAIŅAS AIZSARGJOSLU LIKUMĀ

Valdība 23. februārī atbalstīja Zemkopības ministrijas sagatavotos grozījumus Aizsargjoslu likumā, kas paredz mainīt aizsargjoslas platumu gar virszemes ūdensobjektiem, kur aizliegts lietot mēslošanas līdzekļus un ķīmiskos augu aizsardzības līdzekļus.

Grozījumi paredz noteikt divus metrus platu joslu gar virszemes ūdensobjektiem un vienu metru platu

joslu gar viena īpašuma un koplietošanas (tai skaitā pašvaldības nozīmes koplietošanas) novadgrāvi, kuru nedrīkst apstrādāt un kurā nav atļauts audzēt lauksaimniecības kultūraugus un lietot mēslošanas līdzekļus un augu aizsardzības līdzekļus. Šobrīd likumā noteikts, ka augu aizsardzības līdzekļi tiek lietoti, ievērojot marķējumā norādīto attālumu līdz virszemes ūdensobjektam, tajā pašā laikā ievērojot nosacījumu par divus un vienu metru

platu aizsargjoslu. Ja marķējumā nav norādes par lietošanas attālumu līdz virszemes ūdensobjektiem, augu aizsardzības līdzekli nav atļauts lietot 10 metru platā joslā gar virszemes ūdensobjektu.

Grozījumi Aizsargjoslu likumā stāsies spēkā pēc to apstiprināšanas Saeimā. Plašāka informācija par grozījumiem pieejama Ministru kabineta interneta vietnē. **■**

ZM informācija

SVARĪGA INFORMĀCIJA DRAVNIEKIEM

Valdība 16. februārī apstiprināja grozījumus noteikumos par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un apzīmēšanas kārtību.

Šie grozījumi (noteikumos Nr. 393) paredz medus bišu saimju īpašniekiem vai turētājiem izmaiņas informācijas sniegšanā Lauksaimniecības datu centram (LDC) par ganāmpulka stāvokli. Turpmāk saskaņā ar grozījumiem medus bišu saimju īpašniekiem vai turētājiem LDC būs jāsniedz informācija par bišu saimju skaitu pēc

stāvokļa uz attiecīgā gada 1. maiju un 1. novembri. Medus bišu saimju īpašnieki vai turētāji ir jau iesnieguši informāciju par bišu saimju skaitu uz 1. janvāri, jo līdz šim informācija bija jāsniedz par ganāmpulka stāvokli uz gada 1. janvāri un 1. jūliju. Tā kā turpmāk informācija

būs jāsniedz par stāvokli uz 1. maiju un uz 1. novembri, tad šogad dravniekiem informāciju iznāks sniegt trīs reizes. Informācija par bišu saimju skaitu uz 1. jūliju turpmāk, arī šogad, jāsniedz nebūs.

Noteikumi stāsies spēkā pēc to publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis". **■**

ZM informācija

LAUKSAIMNIECĪBAS DZĪVNIĒKU APZĪMĒŠANAS UN REĢISTRĒŠANAS KĀRTĪBA

Lai precizētu kārtību informācijas apmaiņai starp lauksaimniecības dzīvnieka īpašnieku, turētāju, atzītā savākšanas centra īpašnieku vai tā pilnvaroto personu, Lauksaimniecības datu centru (LDC) un Pārtikas un veterināro dienestu, kā arī informācijas iesniegšanas termiņu elektroniskajā datubāzē, valdība 16. februārī apstiprināja grozījumus lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un apzīmēšanas kārtībā.

Šie grozījumi dos iespēju precīzāk izsekot dzīvnieku kustībai un notikumiem ar dzīvniekiem to pārvietošanas laikā, īpaši gadījumos, ja ir konstatēti dzīvnieku slimību uzliesmojumi. Noteikumi papildināti ar prasību, ka arī

par aitas un kazas, ne tikai liellopa atnešanas, piedzimšanu un apzīmēšanu var paziņot reizē ar dzīvnieka apzīmēšanu (ar krotālijū). Savukārt termiņš, kurā dzīvnieka īpašnieks vai turētājs novietnes dzīvnieku reģistrā atjauno informāciju par dzīvnieka apzīmēšanu, reģistrēšanu un kustību, ir pagarināts no trīs līdz septiņām dienām. Šīs jaunās normas ievērojami atvieglo un samazina administratīvo slogu dzīvnieka īpašniekam un turētājam.

Informācijas apmaiņa par dzīvniekiem, kas pārvietoti uz atzīto savākšanas centru, turpmāk būs jāveic LDC elektroniskās paziņošanas sistēmā. Informācijas ievietošana LDC reģistrā būs atzītā savākšanas centra īpašnieka vai tā pilnvarotas personas pienākums, līdz ar to dzīvnieka īpašnieku un turē-

tāju atbrīvojot no papildu informācijas sniegšanas LDC un nodrošinot dzīvnieku izsekojamību.

Tā kā spēkā stājusies jaunā ES regula, kas aizvieto veco – par zirgu dzimtas dzīvnieku apzīmēšanu un reģistrēšanu, tad precizēta visa noteikumu sadaļa par zirgu apzīmēšanas veidiem un līdzekļiem, tomēr nozīmīgi nemainot iepriekš noteiktās apzīmēšanas prasības. Tāpat, balstoties uz spēkā stājušās ES direktīvas prasībām, turpmāk LDC elektroniskajā datubāzē būs jāparedz informācijas iekļaušana par liellopu elektroniskajiem apzīmēšanas līdzekļiem, kas arī teikts noteikumu grozījumos.

Noteikumi stāsies spēkā pēc to publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis". **■**

ZM informācija

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

EKONOMISKIE RĀDĪTĀJI UN APRĒĶINAM

Valsts ieņēmumu dienests ir apkopojis informāciju par ekonomiskajiem rādītājiem, kas izmantojami UIN aprēķinam par 2015. gadu.

Taksācijas periodā iekšzemes nefinanšu uzņēmumiem izsniegto kredītu gada vidējā svērtā procentu likme (likuma "Par uzņēmumu ienākuma nodokli" 6.⁴ panta pirmās daļas piemērošanas vajadzībām):

- eiro 3,20%;
- ārvalstu valūtās 4,06%.

Likmju noteikšanai izmantojama Latvijas Bankas publicētā informācija: <https://www.bank.lv/statistika/procentu-likmju-statistikas-raditaji/procentu-likmes-nodoklu-aprekinam>.

Patēriņa cenu indekss 2015. gada decembrī, salīdzinot ar 2014. gada decembri, ir 0,3% (jeb 100,3) (likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” 23. panta piemērošanas vajadzībām).

Koeficientu noteikšanai izmantojama Centrālās statistikas pārvaldes mājaslapā publicētā informācija: <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/paterina-cenas-galvenie-raditaji-30385.html>.

GROZĪJUMI LIKUMĀ “PAR UIN”

“Latvijas Vēstnesī” 2016. gada 15. februārī tika publicēti grozījumi likumā “Par uzņēmumu ienākuma nodokli”. Likumā “Par UIN” mainītas atsauces uz “Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumu” saistībā ar to, ka spēku ir zaudējis “Gada pārskatu likums”.

Lauksaimniekiem aktuāli ir likuma Pārejas noteikumu 116. punkta grozījumi, kas nosaka, ka līdz 2018. gada 31. decembrim ir pagarināts termiņš, kurā ar nodokli apliekamajā ienākumā neietver valsts atbalstu lauksaimniecībai vai Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai.

GADA IENĀKUMU DEKLARĀCIJA PAR 2015. GADU

Ar 1. martu sākas laika posms, kurā fiziskās personas Valsts ieņēmumu dienestā iesniedz gada ienākumu deklarācijas par 2015. gadā gūtajiem ienākumiem.

Personām, kurām deklarācija jāiesniedz obligāti, tas ir jāizdara laika

posmā no 1. marta līdz 1. jūnijam.

Pienākums obligāti iesniegt gada ienākumu deklarāciju attiecas uz personām, kuras 2015. gadā:

- veikušas saimniecisko darbību (piemēram, izīrē savu īpašumu, ir zemnieku saimniecības īpašnieki, ir guvuši ienākumus no profesionālās darbības, ir individuālie komersanti);
- guvušas ienākumus ārvalstīs (tai skaitā personas (jūrnieki), kuras bijušas nodarbinātas uz starptautiskos pārvadājumos izmantojama kuģa);
- guvušas ar IIN neapliekamus ienākumus, kas gadā kopā pārsniedza 4000 eiro (piemēram, gūti ienākumi no personiskās mantas pārdošanas);
- guvušas ienākumus, kuri apliekami ar 10% nodokļa likmi (piemēram, ienākumu no kapitāla, ienākumu no augoša meža vai kokmateriālu pārdošanas) un no kuriem nodoklis nav ieturēts ienākuma izmaksas vietā;
- guvušas citus ar IIN apliekamus ienākumus, no kuriem izmaksas vietā nav ieturēts nodoklis.

Tiem, kas ir reģistrējuši saimniecisko darbību, jāņem vērā, ka arī šogad tiek piemērots minimālais nodokļa maksājumu apmērs 50 eiro apmērā. Minimālais nodokļa maksājums tiek aprēķināts, ja nodoklis no saimnieciskās darbības nesasniedz 50 eiro vai arī gads noslēdzies ar zaudējumiem, un nodoklis nav aprēķināts vispār. Likums “Par IIN” paredz gadījumus, kad minimālais nodoklis netiek piemērots, un tie ir gadījumi, ja saimnieciskās darbības veicējs 2015. gadā ir veicis:

- iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumus vai valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par darbiniekiem, vai
- valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas par sevi kā pašnodarbinātu personu.

Tāpat minimālo nodokli nepiemēro tiem saimnieciskās darbības veicējiem, kas saimniecisko darbību ir reģistrējuši 2014. vai 2015. gadā, vai arī 2015. gadā saimniecisko darbību izbeiguši.

Ja uz fizisko personu neattiecas obligāts pienākums iesniegt gada ienākumu deklarāciju, tad to var iesniegt brīvprātīgi. Iesniedzot deklarāciju brīvprātīgi, uz tās iesniegšanu neattiecas termiņa ierobežojums līdz 1. jūnijam. Deklarāciju

brīvprātīgi drīkst iesniegt par pēdējiem trim taksācijas gadiem. Parasti deklarāciju brīvprātīgi iesniedz, lai atgūtu gada laikā pārmaksātās IIN summas, jo:

- nav piemērota visa neapliekamā minimuma summa vai atvieglojumi par apgādībā esošajām personām,
- ir bijuši attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem un veselības apdrošināšanas prēmiju maksājumiem,
- veikti ziedojumi un dāvinājumi,
- veiktas iemaksas privātajos pensiju fondos,
- veikti apdrošināšanas prēmiju maksājumi atbilstoši dzīvības apdrošināšanas līgumam (ar līdzekļu uzkrāšanu).

Dažas svarīgas summas, kas var noderēt, sagatavojot gada ienākumu deklarāciju par 2015. gadu:

Neapliekamais ienākums no lauksaimnieciskās darbības ir 3000 eiro.

Gada neapliekamais minimums ir 900 eiro (75 x 12).

Gada neapliekamais minimums pensionāram ir 2820 eiro (235 x 12).

Atvieglojumu summa gadā par apgādībā esošu personu ir 1980 eiro (165 x 12).

Atvieglojumu summa personai, kurai noteikta invaliditāte:

1848 eiro gadā (154 x 12) – personai, kurai noteikta I vai II invaliditātes grupa;

1440 eiro gadā (120 x 12) – personai, kurai noteikta III invaliditātes grupa.

Personai, kurai noteikts politiski represētās personas vai nacionālās pretošanās kustības dalībnieka statuss, nodokļa papildu atvieglojumu summa ir 1848 eiro gadā (154 x 12).

Ārstniecības un izglītības attaisnoto izdevumu summas limits ir 213,43 eiro (limits neattiecas uz izdevumiem par plānotajām operācijām un uz zobārstniecības pakalpojumiem).

Linda Puriņa, LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja

LAUKU ATTĪSTĪBA

IESPĒJA ĪSTENOT SAVAS IDEJAS LAUKU TERITORIJĀS

Jtev ir idejas, kā veidot labvēlīgu vidi dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un lauku teritoriju attīstībai, uzlabot sociālo situāciju laukos, vai esi gatavs uzsākt vai attīstīt uzņēmējdarbību, – vari īstenot savus mērķus, iesniedzot ideju projektu konkursā LEADER pieejas īstenošanas ietvaros.

Nebaidies, ja īsti neizproti terminus vai skaidrojumus, – internetā pieejama kontaktinformācija, lai vari sazināties ar savas teritorijas pārstāvi, kurš saprotamā valodā izskaidros, – kam un kādā veidā ir iespējams saņemt Eiropas Savienības atbalstu savu ideju īstenošanai.

LEADER pieejas ieviešanas Latvijā ir vietējās rīcības grupas (VRG) – dažādu sektoru pārstāvju apvienības (NVO, pašvaldības un uzņēmēji). LEADER atšķirībā no citām programmām dod iespēju, sadarbojoties vietējiem iedzīvotājiem, organizācijām, uzņēmējiem un pašvaldībām, pašiem noteikt savas teritorijas attīstības vajadzības, izvirzot uz vietējām vajadzībām balstītus mērķus un tiem atbilstošus rīcības plānus.

VRG ir izstrādājušas savas darbības teritorijas sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas 2015.–2020. gadam, kurās iekļauti viedokļi no organizētajiem iedzīvotāju forumiem un darba grupām, veiktajām aptaujām, teritorijas analīzes un citām aktivitātēm. Sākot no 2016. gada pavasara (provizoriski marts – jūnijs, atšķirīgi dažādās teritorijās), ikvienai fiziskai un juridiskai personai būs iespēja pretendēt un savu mērķu īstenošanai atbilstoši stratēģijā noteiktajiem teritorijas mērķiem saņemt finansējumu no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA). Šajā plānošanas periodā īpaša uzmanība tiek pievērsta **vietējās ekonomikas attīstībai**, paredzot finansējumu jaunu uzņēmumu dibināšanai un esošo uzņēmumu attīstībai, dabas un kultūrvēsturisko objektu sakārtošanai un sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai.

Aicinām jau tagad iepazīties ar savas teritorijas attīstības stratēģiju, kas pieejama VRG mājaslapās, un atbal-

• Latvijas Lauku forums (LLF) ir nacio-

nāla mēroga nevalstiskā organizācija, kas apvieno 34 vietējās rīcības grupas un 36 citas NVO, kam rūp lauku attīstība. LLF strādā ar pārliecību, ka lauki ir lieliska vieta, kur dzīvot, strādāt un atpūsties. Vairāk par LLF: llf.partnerības.lv un laukuforums.lv.

• LEADER ir mērķtiecīgas un savstarpēji koordinētas aktivitātes lauku attīstības veicināšanai. Viens no LEADER pieejas pamatprincipiem ir pieeja no „apakšas uz augšu”, kad iniciatīva nāk no vietējiem iedzīvotājiem, iesaistoties savas teritorijas problēmu identificēšanā un risināšanā.

• Sabiedrības virzīta vietējā attīstības (SVVA) stratēģija ir partnerības izstrādātas daudznozaru attīstības plāns, kas nosaka un pamato vietējās teritorijas attīstības prioritātes, finansējuma sadalījumu teritorijā. Stratēģijas darbības laiks ir no tās apstiprināšanas brīža līdz 2014.–2020. gada plānošanas perioda beigām. Stratēģija kalpo par pamatu Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai LEADER atbalsta saņemšanai.

sta nosacījumiem, kā pārdomāt projekta ideju, lai sagatavotos projektu konkursam. Priekšroka tiek dota projektiem, kas rada ilgtspējīgus rezultātus, paredz inovatīvus risinājumus, veicina nodarbinātību un ir īstenoti sadarbībā. Ja plānotais projekts būs ar sabiedrisko labumu, tad jāizvērtē labuma guvēju loks, projekta ietekmes teritorija, jauniešu iesaiste īstenošanā un projekta rezultātu izmantošanā, kā arī projekta rezultātu pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Izmantojot LEADER pieeju, atbalstāmās aktivitātes

Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas, kur atbalstu var saņemt par šādām darbībām:

- jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšanai, to realizēšanai tirgū un kvalitatīvu darba apstākļu radīšanai;
- lauksaimniecības produktu pārstrādei, to realizēšanai tirgū un kvalitatīvu darba apstākļu radīšanai;
- tādās vides radīšanai vai labiekārtošanai, kurā tiek realizēta vietējā produkcija, un jaunu realizācijas veidu ieviešanai;
- darbinieku produktivitātes kāpināšanai.

Finansējums jaunu uzņēmumu dibināšanai un esošo uzņēmumu dažādošanai, kuru apgrozījums ir ne vairāk kā 70 000 eiro/gadā. Ja plānotās investīcijas tiks izmantotas kopīgi ar citiem partneriem, iespējams īstenot arī sadarbības projektus – kopprojektus.

Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas, kur atbalstu var saņemt par šādām darbībām:

- vietējās teritorijas, tostarp dabas un kultūras objektu sakārtošanai, lai uzlabotu pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību;
- sabiedrisko aktivitāšu (tostarp apmācību un interešu klubu, sociālās aprūpes vietu, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citu brīvā laika pavadīšanas veidu) dažādošanai.

Sabiedriskā labuma projekti ar paugstinātu atbalsta intensitāti īstenojami, ja par projekta rezultātu izmantošanu netiks prasīta samaksa un tie būs pieejami sabiedrībai.

Aicinām ikvienu lauku entuziastu, kam ir idejas, vēlme, iespējas vai interese iesaistīties un uzzināt par savas vietas attīstību, sazināties ar savas teritorijas vietējo rīcības grupu (VRG) un LLKC konsultantu.

Meklē savā novadā darbojošos partnerību un uzzini vairāk „Latvijas Lauku foruma” mājaslapā: ej.uz/vrg2016!

Biedrība „Latvijas Lauku forums”
un „Pierīgas partnerība”

MEŽSAIMNIECĪBA

VARĒS CIRST BALTALKŠŅUS ŪDENSOBJEKTU AIZSARGJOSLĀS

Lai mazinātu ierobežojumus baltalkšņu audžu apsaimniekošanā ūdenstilpju aizsargjoslās, veiktas izmaiņas Aizsargjoslu likumā. Tās stājušās spēkā 2015. gada 22. decembrī. Līdz ar grozījumiem zemes īpašnieki varēs novākt brūkošās baltalkšņu audzes un veidot mērķtiecīgi apsaimniekotas mežaudzes.

Upēs veidojas aizdambējumi

Baltalkšņi ūdenstilpju aizsargjoslās aizņem ap septiņiem tūkstošiem hektāru lielu platību, un to skaits pēdējos 30 gados ir strauji pieaudzis. Baltalksnis pēc 40 gadu vecuma sāk brukt, un tādēļ upēs pasliktinās bioloģiskā kvalitāte un sāk veidoties aizdambējumi.

Baltalksnis ir pioniersuga, kas ātri ieviešas platībās, kurās īsākā vai ilgākā laika posmā nav veikta cilvēka mērķtiecīga darbība. Ja aplūkojam laika sprīdi pēdējo 30 gadu garumā, tad vairāku tūkstošu ha platībā iepriekš atklātās teritorijās ir izveidojušās baltalkšņu audzes. Zem baltalkšņu vainagiem nokļūst ļoti maz saules gaismas, līdz ar to tās lielākoties ir nabadzīgas zemsegas augu ziņā un velēna, kam būtu jākalpo kā filtram upju un ezeru aizsargjoslu platībā, praktiski neveidojas. Baltalkšņi ir koku suga ar īsu dzīves ciklu, kas nozīmē, ka pieaugušās baltalkšņu audzēs notiek relatīvi straujš audzes sabrukšanas process un upju krastos augošie baltalkšņi masveidā gāžas ūdenī, veicinot sadambējumu veidošanos, upju aizsērēšanu, pūšanas procesus ūdenī, tādējādi bojājot ūdeņu kvalitāti. Zemes īpašniekiem līdz šim bija liegta iespēja novākt ūdeņu aizsargjoslās sabrūkošās baltalkšņu audzes, jo pirmajos desmit metros gar ūdensobjektu netika atļauta galvenās cirtes veikšana, bet atlikušajā aizsargjoslas daļā – kailcirtes veikšana, kas neļāva veidot jaunas, produktīvas un noturīgas mežaudzes brūkošos baltalkšņu audžu vietās.

Jāievēro atsevišķi nosacījumi

Grozījumi paredz mazināt koku ciršanas ierobežojumus mežaudzēs virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās, kurās dominējošā koku suga ir baltalksnis. Turpmāk to drīkstēs darīt, ievērojot atsevišķus nosacījumus.

Foto: Sarmīte Grundšteine

Lai samazinātu sadambējumu veidošanos upju aizsargjoslās, drīkstēs cirst baltalkšņus

Veicot kailcirti mežaudzē, kurā valdošā suga ir baltalksnis, būs jā saglabā ozoli, liepas, vīksnas, gobas, kļavas, priedes, vītoli, melnalkšņi un mežabeles, kā arī būs aizliegta koku ciršana nogāzēs, kuru slīpums pārsniedz 30 grādus. Tāpat kokus nedrīkstēs cirst no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam, kailcirtes platība virszemes ūdens aizsargjoslā nedrīkstēs pārsniegt vienu hektāru, kā arī, atjaunojot mežaudzi, egļu īpatsvars nedrīkstēs pārsniegt 80 procentus no kopējā koku skaita.

Ir vēl daži ieteikumi, kas nav noteikti ar normatīvajiem aktiem, tomēr meža īpašnieki, kuri plāno veikt baltalkšņu audžu apsaimniekošanu, ir aicināti tos ievērot. Lai veicinātu velēnas veidošanos un aizsargjoslas kā filtra labāku funkcionēšanu, vēlams atstāt aptuveni divus metrus platu no kokiem brīvu joslu upei tuvākajā platībā. Ieteicams neveikt koku stādīšanu pirmajos divos metros gar upes krastu, veicot kopšanas cirti, iespēju robežās šajā joslā vajadzētu novākt kokaugus. Iespēju robežās vēlams vecās baltalkšņu audzes novākšanu apvienot ar upes atbrīvošanu no sakritušajiem kokiem.

Raksta sagatavošanā izmantota informācija no www.mezaipasnieki.lv.

Sarmīte Grundšteine,

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs

PRECIZĒTA ATBALSTA PIEŠĶIRŠANA KOOPERĀTĪVAJĀM SABIEDRĪBĀM

Lai precizētu atbalsta piešķiršanas nosacījumus, valdība 23. februārī apstiprināja grozījumus ES atbalsta piešķiršanas kārtībā pasākumam „Ražotāju grupu un organizāciju izveide”.

Precizēti nosacījumi atbalsta apmēra aprēķināšanai mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām. Noteikumi noteic, ka pirmajā pieteikšanās gadā tie ir 10% no konkrētajā gadā sabiedrības pārdotās biedru saražotās lauksaimniecības vai mežsaimniecības produkcijas gada apjoma vērtības. Ja atbalsta pretendents uz atbalstu pieteicies otrajā, trešajā, ceturtajā vai piektajā gadā no dienas, kad tas pirmo reizi ieguvis atbilstības statusu, tad atbalsta lielums katrā nākamajā gadā saruks par 2% no sabiedrības pārdotās biedru saražotās produkcijas gada apjoma vērtības u. c. Noteikumi stāsies spēkā pēc to publicēšanas oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis”.

ZM informācija

LOPKOPĪBA

ZĀLĒDĀJU PROJEKTA SAIMNIECĪBAS

LLKC Lopkopības kompetenču centrs un Lopkopības nodaļa turpina veiksmīgi uzsākt izmēģinājumu programmu. Iepazīstinām ar saimniecībām, kas līdz šim darbojušās šajā jomā, un to īpašnieku viedokli par sadarbību Zālēdāju projekta ietvaros.

Zemnieku saimniecība “Valti”

Specializācija: daudznozaru, tai skaitā gaļas lopu audzēšana, saimniecējot ar bioloģiskām metodēm.

Izmēģinājuma tēma: “Šarolē šķirnes zīdēteļu piebarošanas efektivitāte”.

Atrodas: Skrundas novada Skrundas pagastā, Ventas upes palienų pļavās.

Lopu skaits: iegūst Šarolē šķirnes gaļas lopus no 90 zīdītājgovīm, realizējot 250–300 kg svarā; nobaro līdz 10 bulļiem, realizējot 700 kg svarā.

Lauksaimniecībā izmantojamā zeme: ap 421 ha.

Sējumu struktūra: sētie zālāji – 300 ha, dabīgās pļavas un ganības – 76 ha, graudaugi – 45 ha.

“Valtu” saimnieki Vanda un Rihards Valtenbergi

Īpašnieki **Vanda un Rihards Valtenbergi:** “Zālēdāju projekta laikā mēs dalāmies gan ar savu pieredzi, gan uz zinām to no citiem. Tā ir ļoti noderīga praktizējošu zemnieku abpusēja domu apmaiņa, no kuras ieguvēji ir visi. Ar mums kopā projektā sadarbojās arī aug-

stas klases lauksaimniecības zinātnieki un konsultanti, kuri, piemēram, deva vērtīgus padomus, kā sakārtot pļavu, kurā pirms tam gandrīz nekas neauga, kā labāk ganīt lopus, nodrošinot mazo teļu piebarošanu ganībās, tā panākot stabilāku dzīvsvāra pieaugumu.”

“Lejas Palsānu” saimniece Diāna Broka

Zemnieku saimniecība „Lejas Palsāni”

Specializācija: piensaimniecība.

Izmēģinājuma tēma: “Minerālās barošanas diagnostika un mēslošanas optimizācija proteīnzālajos”.

Atrodas: Viesītes novada Saukas pagastā.

Lopu skaits: vairāk nekā 200 slaucamās govīs. Vidējais izslaukums

2015. gadā – 11 400 kg. Ir 210 ataudzējamās telītes.

Lauksaimniecībā izmantojamā zeme: ap 430 ha.

Sējumu struktūra: sētie zālāji rupjās lopbarības vajadzībām – 40 ha, katru gadu tiek atjaunoti 35–40 ha zālāju skābbarības ražošanai, un tiek saražotas apmēram 4200 tonnas skābbarības. Kviešu platības – 193 ha.

Īpašniece **Diāna Broka:** “Tas vienmēr ir ieguvums – cilvēki brauc pēc pieredzes pie mums, vai mēs – pie citiem. Mūsu saimniecībā bija problēmas ar zālāju kaļķošanu, ko pagaidām, pie na cenām krietoties, nevaram atļauties. Taču ilgtermiņā šis pasākums jāplāno, jo izmēģinājuma lauka kaļķošana pirms diviem gadiem pēc pagājušogad ņemtajiem lopbarības paraugiem pierādīja, ka tā atstāj labvēlīgu ietekmi uz proteīna sastāvu zālajos, augsnes iestrādi un zālāju ražību. Tiks ņemti paraugi arī šogad, lai apstiprinātu rezultātus. Domāju, ka mūsu saimniecībā notika ļoti interesants un noderīgs demonstrējums, kas fermu dienu semināros pulcēja daudz interesentu un ļāva gūt praktisku pieredzi un zināšanas, kā skābbarībai paredzētos zālājus pareizāk apsaimniekot, lai iegūtu ar barības vielām bagātāku skābbarību, kas mums kā piensaimniekiem ir svarīgi.”

Turpināsim iepazīstināt ar saimniecībām nākamajos “Lauku Lapas” numuros. **PI**

Sagatavoja un **Anita Siliņa**, LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja, un **Dace Millere**

DĀRZKOPĪBA

Foto: Māris Narvāls

SVARĪGĀKAIS DĒSTU AUDZĒŠANAS LAIKĀ

Mūsu klimatiskie apstākļi daudzu dārzeņu un dekoratīvo kultūru izaudzēšanai nav īpaši labvēlīgi, jo veģetācijas periods nav pietiekami garš. Dēstu audzēšana ir viens no priekšnoteikumiem, lai sekmīgi mūsu apstākļos varētu izaudzēt vairākas kultūras.

Bez dēstiem nav iedomājama kāpostaugu – balto un sarkano galviņkāpostu, Savoņas kāpostu, ziedkāpostu, brokoļu, lapu kāpostu un ziedkāpostu, kolrābju – izaudzēšana. Tāpat ir ar siltumnīšiem tomātiem un baklažāniem. Ir virkne dārzeņu, kuru audzēšana ar dēstiem nodrošina prognozējamu un kontrolējamu ražu. Tie ir visa veida salāti, gurķi, nemaz jau nerunājot par to, ka daudzas puķes tik krāšņi mūsu dārzos spēj ziedēt, tikai pateicoties izaudzētiem dēstiem.

Sēklu iegāde – pie nozares profesionāļiem

Paskatīsimies, kādi ir svarīgākie pamatprincipi, lai izaudzētu patiešām tādus dēstus, kas nodrošina labu un kvalitatīvu ražu.

Pirmais noteicošais faktors ir labas un kvalitatīvas šķirnes vai hibrīdu sēklu izvēle. Jo nopietnāki ir mūsu nolūki dēstu izaudzēšanai, jo lielāku nozīmi iegūst šis faktors. Kamēr mēs plānojam audzēt tikai savām vajadzībām, tā teikt – pašu priekam, sēklu izvēle ir gana vienkārša. Sēklas tiek piedāvātas jebkur – tirgos, lielveikalos, internetā. Vairāk vai mazāk, tur var iegādāties tieši amatieriem domātās dārzeņu un puķu sēklas. Krāsainās paciņas vilināt vilina, un bieži tieši vizuālais ziņo-

jums, ko sniedz attiecīgā fotogrāfija, ir tas, kāpēc nopērkam šo paciņu. Protams, izvēli ietekmē atlaides vai arī retāku kultūru parādīšanās kā “World Kitchen” sērijas sēklas. Īpaša niša ir internets, kur var atrast ļoti daudz eksotikas un sēklas, ko citādi pie mums nebūtu iespējams iegādāties, taču šāda iepirkšanās prasa zināšanas un pieredzi, un šādā veidā parasti netiek piedāvātas sēklas profesionāļiem.

Tomēr, ja mūsu mērķis ir produkcijas realizācija – dārzeņu un puķu audzēšana noteiktam tirgus pieprasījumam, noteikti jāvērsas specializētajos sēklu veikalos un kompānijās, kas nodarbojas arī ar jaunstādu un stādu tirdzniecību. Dārzkopībā šo uzņēmumu nemaz nav tik daudz, lai varētu apmierināt šāda līmeņa vajadzības. Tās ir kompānijas SIA “Agrimatco”, SIA “Kurzemes Sēklas”, SIA “A. M. Ozoli”, SIA “Mārupes Sēklas” SIA “Ir”, bet tieši dekoratīvo kultūru mīļotājiem tā ir SIA “Onava”. Tātad pirmais solis pretī kvalitatīvam dēstam ir adekvāta un izsvērta sēklu savlaicīga pasūtīšana pie nozares profesionāļiem.

Optimāli augšanas apstākļi

Otrais solis, lai iegūtu labu dēstu, ir optimālu augšanas apstākļu nodrošināšana. Jo agrāk mēs dēstus gribam izaudzēt, jo svarīgāki ir apstākļi, kādi jānodrošina. Ar to mēs saprotam gaisu, temperatūru, gaisa un mitruma režīmu, kā arī barības vielu nodrošināšanu. No praktiskā viedokļa raugoties, ir tā, ka, ja mēs spējam nodrošināt šos klimatiskos rādītājus attiecīgai kultūrai, mēs esam spējuši nodrošināt kva-

litatīva dēsta izaudzēšanu. Skaidrs, ka to nespēs nodrošināt ne plata palodze dzīvoklī, ne plaša un gaiša istabā privātmājā, tam ir nepieciešama ar avārijas apkuri nodrošināta siltumnīca. Tā kā dēstu audzēšanas platība vienmēr būs mazāka nekā audzēšanas, tad dēstu audzēšanai norobežo daļu no siltumnīcas platības, kas palīdz ievērojami taupīt kurināmā resursus. Vēl papildus šo siltumnīcas daļu izklāj ar plēvi no iekšpuses, un piesegšanai ļoti labi var izmantot agrotiklu, pat vairākās kārtās. Tikai nedrīkst aizmirst par tik ļoti svarīgu elementu kā gaisa apmaiņa, ventilācija ir nepieciešama pat tad, ja ārā vēl ir negatīvas gaisa temperatūras.

Pareizi jāizraugās tara

Dēstu audzēšanai izmantojamā tara ir svarīgs priekšnoteikums, lai dēsts izdotos kvalitatīvs. Protams, mēs nerunājam par nogrieztām piena pakām un PET pudelēm, dažādiem krējuma un citiem plastmasas trauciņiem, bet gan par kasešu dēstu audzēšanas sistēmu, uz ko būtu vērts tiekties jebkuram profesionālam audzētājam. Lielākiem augiem tiek izmantoti arī dažādu izmēru podi. Tikai ierobežotas platības apstākļos ir pieļaujama dēstu izsēja kastītēs un pēc tam – pārpiķēšana kasetēs vai podos. Šobrīd kasešu piedāvājums ir pietiekami plašs, lai nodrošinātu sekmīgu dēstu audzēšanu praktiski jebkurai dārzeņu un puķu kultūrai. Ja plānojat vēltīt dārzkopības nozarei ilgākus gadus, tad noteikti ir svarīgi gādāt kasetes, kas ir paredzētas ilgākai lietošanai nevis trauklās, būtībā vienai sezonai paredzētās.

► 9. lpp.

◀ 8.lpp.

Viena no nopietnām alternatīvām ir sēšana kūdras kubiņos. Šim nolūkam gan nepieciešams īpašs aprīkojums, kas nav lēts, bet lielām platībām tas ir gana noderīgs variants.

Kvalitatīvs substrāts

Kvalitatīvs dēsts nav iedomājams bez atbilstoši kvalitatīva substrāta. Šis tirgus ir ļoti piesātināts un daudzveidīgs. Pieredzējušie dārzkopji, kam kūdras substrātus vajag lielos daudzumos, pasūta kūdras pārstrādes uzņēmumiem savu recepti vai maisa paši. Ko darīt, ja pieredze vēl tikai veidojas? Te nu es gribētu sacīt, ka teiciens "izvēlies Latvijas preci" ir gan laikā, gan vietā. Kāpēc tieši Latvijas? Tāpēc, ka mums ir ļoti augstas kvalitātes kūdra. Tādēļ tā lielos apjomos pat tiek eksportēta uz citām ES valstīm. Dēstu audzēšanai izmanto smalkākās frakcijas 0–7 mm frēzkūdras. Kūdra tiek žāvēta, lai veidotu substrātus noteiktai kultūrai, tā tiek neitralizēta, pievienoti ilgdarbības, visbiežāk tieši "PG Mix" minerālmēsli. Ir daudz dažādu piedevu, kas vēl vairāk pastiprina daudzās kūdras pozitīvās īpašības. Pateicoties Latvijas zinātnes ieguldījumam, ir izstrādātas visdažādākās substrātu receptes. Tādēļ galvenais priekšnoteikums ir izmantot atbilstoši kultūrai domāto, jo universālie substrāti būs mazāk piemēroti. Neieteiktu izmantot citus substrātus, kas ir piedāvājumā un nāk no Igaunijas, Lietuvas un Krievijas. Tā ir zināma "kaķa pirkšana maisā". Mazos daudzumos risks būs mazāks, bet nopietnam biznesam noteikti ieteikšu pašmāju ražotos substrātus no SIA "Laflora", SIA "Nordtorf" un SIA "Silu kūdra".

Labi izaudzis dēsts

Kādiem jābūt kvalitatīviem dēstiem? Apskatīsim galvenās kultūras. Labs kāposta stāds nedrīkst būt izstīdzējais, tam jābūt ar kāpostiem raksturīgo krāsu, 3–4 īstām lapām un noteikti – saglabātām dīglapām, nevar būt slimību un kaitēkļu radītu bojājumu, sakņu kakliņam jābūt veselam un, izņemot no kasetes, redzama spēcīga sakņu sistēma, sazarota, saknītes ir baltā krāsā. Stāds nedrīkst būt pārmēslots. Kā to noteikt, – nedaudz iekaltējot stādu, var burtiskā nozīmē to tīt ap pirkstu. Pārmēslots stāds tādu pārbauzījumu neizturēs un lūzīs.

Labs gurķu stāds ir ar dīglapām un 2 normāli attīstītām īstajām lapām, kuras ir veselas un nav slimību un kaitēkļu bojātas. Trešās lapas iedīgļis ir pašā attīstības sākumā. Tāpat ir jābūt veselam sakņu kakliņam un labi sazarotai sakņu sistēmai ar smalkām, baltas krāsas saknītēm.

Kvalitatīvs tomātu stāds ir ar dīglapām, labi attīstītu, druknu stumbru un ar 6–7 īstajām lapām, šķirnei raksturīgā zaļā krāsā, bez kaitēkļu un slimību bojājumiem, spēcīgu un veselu sakņu sistēmu. Mazāk pieredzējušiem dārzkopjiem labāk izstādīt stādu ar vienu ziedķekaru vēl pumpuros, profesionāli minerālvates substrātos izstāda jau ar ziedošo pirmo ziedķekaru un otro – pumpuros, bet, lai tos saglabātu, vajadzēs perfektu, datorizētu barošanu.

Paprikas dēsts ir ar saglabātām dīglapām un pilnīgi attīstītām zaļām, slimību un kaitēkļu neskartām 5–6 īstajām lapām un spēcīgi veidotu sakņu sistēmu.

Baklažānam jābūt arī ar dīglapām, pilnīgi izveidotām, zaļām, veselām 3–4 īstajām lapām, kā arī labi attīstītu sakņu sistēmu.

Salātiem dēsti ir salīdzinoši maigi, un attiecīgi ar tiem jāapietas. Labam dēstam būs dīglapas, 2–3 veselas īstās lapas šķirnei raksturīgajā krāsā,

bez slimību un kaitēkļu ierosinātajiem vai bojājumiem. Īpaši jāpievērš uzmanība sakņu kaklam un sakņu sistēmai. Ja novērojamas kaut mazākās slimības pazīmes, tādi dēsti ir jābrāķē.

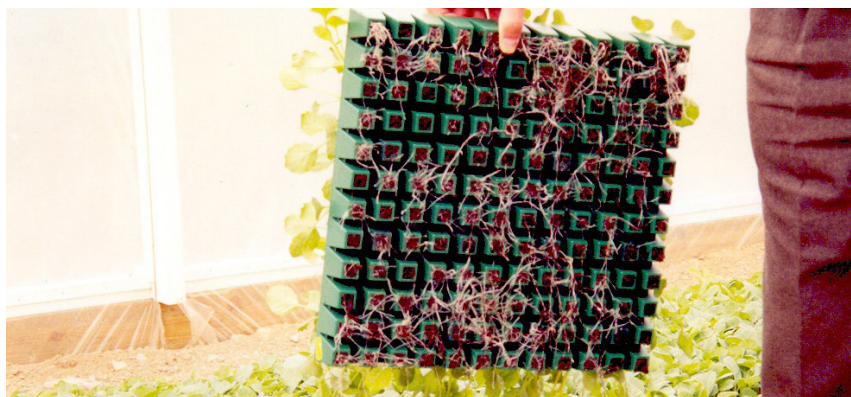
Ķirbjiem labs dēsts raksturojas ar dīglapām, zemu un druknu stublāju, 2–3 zaļām, veselām īstajām lapām, kā arī labi attīstītu un spēcīgu sakņu sistēmu. Līdzīgi būs arī kabaču, cukini un patisonu dēstiem, tikai lapas nebūs tik apjomīgas un lielas.

Sīpolu dēsti pie mums parasti tiek izmantoti saldo sīpolu 'Exhibition' hibrīda audzēšanai. Sīpola dēsts būs aptuveni 15–18 cm garumā, ar neīsto loku un 2–4 īstajām lapām vai lokiem. Tiem jābūt šķirnei raksturīgajā zaļā krāsā, veselīgiem, neiekaltušiem galiem un labi attīstītu, baltu saknīšu sistēmu.

Puravu dēsti ir drukni, tiem jābūt vismaz zīmuļa resnumā, ar 2–4 īstajām lapām, kas ir veselas, ar šķirnei raksturīgo krāsu, bez slimību un kaitēkļu bojājumiem. Pirms izstādīšanas stādus saīsina, tā lai paliktu lapas 10 cm virs substrāta līmeņa. Tos "diedziņus", ko parasti piedāvā mūsu tirgos, par dēstiem ir kauns saukt.

Nākamreiz – par raksturīgajām kļūdām dēstu audzēšanā. ■

Māris Narvils, LLKC Augkopības nodaļas vecākais speciālists dārzkopībā

Kāpostu dēsti gatavi izstādīšanai

Kāpostu dēstu paliktis kasešu pārvadāšanai

CITĀS VALSTĪS

PROBLĒMAS VAR RISINĀT LAUKSAIMNIECĪBAS DAŽĀDOŠANA

Jau stāstījām “Lauku Lapā” par projektu “Agrispin”, kurā sadarbojas zinātnieki un konsultanti un kura ietvaros projekta partneri dalās ar savā valstī īstenotajām radošajām idejām lauksaimniecībā. Pieredzes brauciena laikā uz Gvadelupu tika apskatītas vairākas saimniecības, lauksaimnieku biedrības un zinātniskie institūti, kuros tiek risinātas salai aktuālas lauksaimniecības problēmas.

Gvadelupa izvietota Karību jūras salu grupā un ir viens no Francijas aizjūras reģioniem, kurā projekta “Agrispin” Francijas partneri – zinātniskie institūti CIRAD un ACTA – darbojas lauksaimniecības dažādošanas jomā.

Gvadelupā līdz 2010. gadam bija raksturīgi, ka 95% lauksaimnieciskās ražošanas bija vērsta uz eksportu, audzējot cukurniedres un banānus. Līdz ar to lielāko daļu pārtikas salā bija nepieciešams importēt, un uz vietas maz kas tika audzēts. Salā 2009. gadā notika ģenerālstreiks, kura laikā pusotru mēnesi netika veikts ne eksports, ne imports, un beidzās pārtikas rezerves. Šajā laikā vietējie iedzīvotāji ierīkoja tirgus laukumus, kuros pārdeva piemājas saimniecībās izaudzēto. Sākot ar 2010. gadu, pēc streika, Francijas valdība nolēma strādāt pie lauksaimniecības dažādošanas salās, un šobrīd aptuveni 30% lauksaimnieciskās ražošanas Gvadelupā vērsta uz vietējā patēriņa pārtiku.

Projekts RITA (saīsinājums no Lauksaimniecības inovāciju un informācijas izplatīšanas tīkls) uzsāks 2011. gadā un paredzēts, ka tas darbosies līdz 2020. gadam. Tas veidots ar mērķi veicināt lauksaimniecības dažādošanu Francijas aizjūras reģionos, kur izteikto eksporta monokultūru dēļ (cukurniedres un banāni) iedzīvotājiem paredzētā pārtika netiek audzēta uz vietas, bet lielākoties tiek importēta. Projekts paredz iespēju salīdzinoši viegli novirzīt līdzekļus dažādām ar lauksaimniecisko ražošanu saistītām aktualitātēm, kā arī obligātu nosacījumu, ka iestādēm, kas kaut attālināti saistītas ar konkrēto problēmu, jāsadarbojas kopēja rezultāta panākšanai.

Foto: Anita Diebele

Foto: Anita Diebele

Brauciena dalībnieki apskata jamsa plantācijas

Problēmas Gvadelupas lauksaimniecībā

Citrusu zaļošana. Pirms trim gadiem salā ievazāta slimība, kuru pārņēsa moskīti. Slimības rezultātā citrusaugi aptuveni trīs gadu laikā zaudē ražību. Lai cīnītos pret slimību, ir jāiznīcina visi salas citrusaugi, un jāveido pret slimību rezistenti augi.

Lai meklētu risinājumu, ap galdu sēdinātas dažādas gan zinātniskas, gan lauksaimnieciskas iestādes, tomēr izšķirošais risinājums vēl nav atrasts.

Jamsa audzēšana. Jams ir tradicionāls vietējais sakņaugis (līdzīgs saldajam kartupelim), kuru salīdzinoši viegli audzēt Gvadelupas augsnēs. Augu apdraud puve, kuru izdodas apkarot, ieviešot rezistentas šķirnes, taču aptuveni desmit gadu periodā rezistence zūd, un ir jāievieš jaunas šķirnes. Šobrīd problēmu risina ar vienu pieeju, un tā nav ilgtspējīga. Līdz ar to nepieciešams atrast jauna veida risinājumu, kas ļautu problēmu atrisināt ilgtermiņā.

Pozitīvā pieredze

APIGUA (biškopības biedrība).

Tā Gvadelupā ir spēcīga, salīdzinot ar citām lauksaimniecības nozares biedrībām. Šis ir labs piemērs, kā biedrība spēj aizstāvēt nozares intereses un piesaistīt līdzekļus nozares attīstībai. Biškopji spēj vienoties par nepieciešamo un formulēt kopēju viedokli atbalsta iegūšanai un var kalpot par paraugu citām lauksaimnieku organizācijām.

Pieredzes brauciens notika “Horizon 2020” prioritātes projekta “Lauksaimniecības inovāciju telpa/Agrispin” ietvaros.

Anita Diebele, LLKC Projektu un attīstības daļas projektu vadītāja

Funded by the Horizon 2020 Framework Programme of the European Union

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BIOĻĢISKĀ
SAIMNIEKOŠANABEZ MIKROORGANISMIEM
NAV AUGSNES AUGLĪBAS

Latvijā jau otro reizi viesojās lektors no Anglijas – Džoels Viljams, lai vadītu seminārus par augsnes auglības uzlabošanu, saimniekojot ar bioloģiskajām metodēm. Viņa vadītie semināri izpelnījās lielu interesentu atsaucību.

Seminārā “**Mikroorganismu nozīme augsnes auglības un augu veselības veidošanā**” lektors norādīja, ka pēdējos simts gados augsnes zinātnieki galvenokārt pētījuši augsnes fizikālās īpašības (augsnas sastāvu un struktūru) un ķīmiskās īpašības (augam nepieciešamos makro un mikro elementus augsnē), mazāk pievēršot uzmanību augsnē esošo mikroorganismu nozīmei augsnes auglības veidošanā.

Pēdējos divdesmit gados arvien vairāk pētījumi atklāj, ka augsnes mikroorganismiem – baktērijām, sēnēm, nematodēm, viēnšūņiem un citiem augsnes organismiem – ir svarīga loma augsnes struktūras veidošanā, augiem nepieciešamo barības vielu nodrošināšanā un augu imunitātes veicināšanā pret slimībām un kaitēkļiem. Starp augiem un augsnes sēnēm pastāv simbiotiskas attiecības. Baktērijas un sēnes padara augsnē esošās barības vielas pieejamas augiem un neļauj tām izskaloties. Patiecoties simbiozei ar mikorizas sēnēm, barības vielu (it īpaši fosfora) pieejamība augam var palielināties par 10–1000 reizēm. Mikorizas sēnes kolonizē auga saknes ar hifām un kalpo kā to pagarinājums, kas dziļi iesniedzas zemē. Apmainā pret oglekli un cukuriem mikorizas sēnes piegādā augam barības vielas un ūdeni, kā arī nodrošina aizsardzību pret patogēniem. Baktērijas izdala lipīgas vielas, kuras satur kopā augsnes daļiņas – mikroagregātus, bet sēnes izdala vielas, kas šīs daļiņas savieno makroagregātos, tādējādi uzlabojot augsnes struktūru.

Lauksaimniecības augsnēs parasti ir izjaukts baktēriju un sēņu līdzsvars, – tajās ir nepietiekams sēņu īpatsvars. Augsnis apstrāde nelabvēlīgi ietekmē mikroorganismus, it īpaši sēnes, tāpēc, jācenšas augsni apvērst pēc iespējas retāk, bet, apstrādājot augsni, ieteicams to vienmēr bagātināt ar kādu no oglekļa avotiem (kompostu, augu ekstraktiem, fulvoskābi un humīnskābi

Džoels Viljams

Plašāk par preparātu izsmidzināšanu uz augu lapām un citām tēmām iespējams uzzināt, noskatoties Džoela Viljama lekciju ierakstus LLKC “Youtube” kanālā: <https://goo.gl/0d16Wt> un <https://goo.gl/peUjj9>.

saturošiem preparātiem, jūras zāļu un to ekstraktu, zivju emulsijām un zivju hidrolizātiem, melasi u. c.), lai barotu mikroorganismus un veicinātu to atjaunošanos. Laukos, kuros baktērijas un sēnes atrodas līdzsvarā, ir mazākas problēmas ar nezālēm. Centieties neatstāt laukus “plikus”, vienmēr starp kultūraugiem lietojot zaļmēslojumu vai mulču, kas nodrošinās mikroorganismus ar barības vielām!

Lekcijā “**Ieteikumi augsnes auglības un veselības nodrošināšanai bioloģiskajā lauksaimniecībā**” lektors pievērsa uzmanību dažādu makro un mikro elementu mijiedarbībai. Maldera diagramma ataino, kuru augu barības elementu pārbagātība vai trūkums augsnē negatīvi ietekmē citu elementu pieejamību augiem. Piemēram, pārlietu liels kalcija daudzums augsnē samazina paša kalcija un citu septiņu elementu – magnija, mangāna, fosfora, kālija, dzelzs, bora un cinka – pieejamību augam. Lektors iepazīstināja, kā ar tādiem vienkāršiem rīkiem kā re-

fraktometrs un ierīcēm pH, K, Ca un NO_3^- noteikšanai augu sulā iespējams uzraudzīt barības vielu trūkumu vai pārbagātību un augu veselību un kvalitāti. Piemēram, ar nitrātu (NO_3^-) mērītāju iespējams noteikt slāpekļa pārbagātību vai deficītu. Slāpekļa trūkums samazina ražību, savukārt palielināts nitrātu daudzums negatīvi ietekmē ražas kvalitāti, tai skaitā uzglabāšanās ilgumu. Pētījumos arī atklāts, ka augi ar augstu nitrātu daudzumu ir neizturīgāki pret slimībām un kaitēkļiem.

Dažādu preparātu (augu ekstraktu, fulvoskābi un humīnskābi saturošu preparātu, jūras zāļu un to ekstraktu u. c. biomēslojuma preparātu) izsmidzināšana uz augu lapām ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā uzlabot augu veselību un novērst barības vielu trūkumu. Salīdzinot ar mēslojuma pievienošanu augsnē, preparātu izsmidzināšana uz lapām ir daudz efektīvāka, jo augs barības vielas uztver “pa tiešo” un nenotiek to izskalošanās, līdz ar to mēslojums nepieciešams mazākos daudzumos. Ir atklāts, ka preparātu izsmidzināšana caur lapām ne tikai stimulē augu, bet arī mikroorganismu aktivitāti, jo augs caur lapām uzņemto mēslojumu ar sakņu izdalījumiem nosūta mikroorganismiem, kuri savukārt augam nodrošina vēl vairāk barības vielu. ■

Lāsma Ozola, LLKC Projektu un attīstības daļas projektu vadītāja

EKONOMIKA

LLKC IZVEIDOJIS INTERNETA RĪKU "ES ATBALSTA PIEEJAMĪBAS NOTEIKŠANAS PROGRAMMA"

Interneta rīks izveidots ar mērķi palīdzēt jebkurai lauksaimniecībā, mežsaimniecībā vai lauksaimniecības produktu pārstrādē ieinteresētai personai ātri un viegli uzzināt, vai tā var pretendēt uz atbalstu kādā no Eiropas Savienības pasākumiem.

Lai veiksmīgu darbotos ar šo rīku, ir pievienota arī instrukcija, ar kuru iepazīstoties, varēsiet veikt darbības secīgi un nekļūdoties.

Rīks piedāvā izvēlēties atbalsta pieejamības pārbaudi trīs nozarēs:

- Lauksaimniecība;
- Mežsaimniecība;
- Lauksaimniecības produktu pārstrāde.

Lauksaimniecības nozares sadaļā varat pārliecināties par savu atbilstību trīs aktuālās atbalsta aktivitātēs: Mazo lauku saimniecību atbalsts; Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās, Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības infrastruktūras attīstībā.

Mežsaimniecības sadaļā varēsiet pārliecināties, vai jūs varat iegūt atbalstu ieguldījumiem mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā.

Pārstrādes sadaļā ir iespēja pārbaudīt, vai jūsu plānotais projekts atbilst pasākuma "Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē" nosacījumiem.

Izmantojot interneta rīku, jums jāatbild uz jautājumiem, kuri sagatavoti, pamatojoties uz aktuālo Ministru kabineta noteikumu versiju, kas nosaka šīs aktivitātes ieviešanu.

Ja neatbildēsiet kādam no atbalsta saņemšanas kritērijiem, interneta rīkā jums tiks paskaidroti neatbilstības iemesli.

Interneta rīks pieejams LLKC interneta vietnē <http://esatbalsti.llkc.lv/>.

Interneta rīkam ir informatīvs raksturs, un tas negarantē finansējuma saņemšanu.

Precīzāku informāciju par jūsu atbilstību kritērijiem, kā arī konsultācijas par iespējamo projekta realizāciju varat saņemt tuvākajā LLKC birojā, kontaktinformācija pieejama šeit: <http://new.llkc.lv/lv/biroji>.

LLKC Ekonomikas nodaļa

BRISELES GAITEŅOS

ES GRAUDU REKORDRAŽAS, CENAS PROGNOZĒ STABILAS

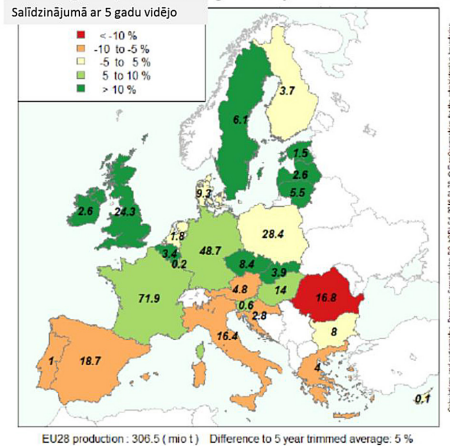
Lielā daļā ES valstu pērn iegūtas graudaugu rekordražas, bet kopumā bijis vairāk lopbarības kvalitātes graudu, un graudu cenas ir salīdzinoši zemas. Par graudaugu tirgu spriests COPA–COGECA un EK darba grupā "Laukaugi, proteīnaugi un eļļas augi", kurā kā eksperts no Latvijas piedalījās biedrības "Zemnieku saeima" pārstāvis Aigars Šutka.

Eiropas vidusdaļā un ziemeļu reģionā gandrīz visas valstis ir palielinājušas graudu ražošanu, bet Dienvidēiropā vērojams būtisks kritums. Kopumā 2014./2015. gads ES graudaugu sektoram ir bijis ļoti labs. Iegūtas rekordlielas kopražas kukurūzai, kviešiem un miežiem. ES ir pasaulē lielākā mīksto kviešu eksportētāja. Graudu apjoma atlikumi noliktavās ES ir būtiski palielinājušies, kas ir viens no cenu ietekmējošiem faktoriem.

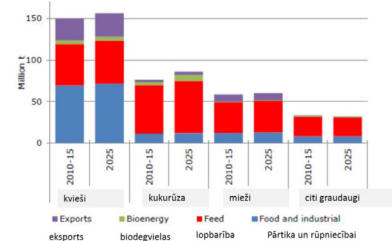
Lielbritānija ziņo par būtisku ziemas rapšu sējplatību samazinājumu 2015./2016. gadā (~14% jeb 91 tūkst. ha). Tā ir arī faktiski pirmā valsts, kas saskārusies ar būtisku kaitēkļu (stublāju spradža) bojājumu palielināšanos rapšu sējumos pēc 3 neonikotinoīdu grupas darbīgo vielu lietošanas aizlieguma kodnēs. Pārējās ES valstīs rapšu platības ir apmēram tādā pašā līmenī. Vienīgi Vācijā ziemas rapšu platībām prognozē pieaugumu par 5–6% (~65 tūkst. ha).

Graudaugu platību prognoze praktiski neatšķiras no iepriekšējā gada. Par ražību februāra sākumā vēl ir pārāgri spriest. Vienīgās būtiskās izmaiņas ir jūtamas Lielbritānijā, kur arvien vairāk runā par vasarāju platību palielināšanu, kas šai valstij nav raksturīgi. Tādā veidā tur mēģina rast risinājumu tādiem izaicinājumiem kā nezāļu (īsmūža viendīgļlapju) rezistence pret herbicīdiem u. c.

Graudaugu kopražā 2015. gadā milj. tonnu ES dalībvalstīs

ES graudaugu pieprasījuma attīstības scenārijs

EK sagatavojuši pārskatu par lauku nozari ES, kur ietverti arī iespējamie cenu izmaiņu scenāriji. Galvenie secinājumi un iespējamie attīstības scenāriji graudu cenām liecina, ka vismaz līdz 2020. gadam liels pieaugums visticamāk nav gaidāms.

Eiropas Komisija uzskata, ka tuvākajos 10 gados lauku sektora gaidāms pieaugošs pieprasījums pēc kukurūzas graudiem, jo augs to izmantošana bioetanolā ražošanā. Arvien saglabāsies un pieaugs eksporta pieprasījums pēc kviešiem un miežiem. Pieprasījumu pēc miežiem visvairāk ietekmēs Ķīna. EK aprēķini liecina, ka sagaidāma zināma stagnācija rapšu eļļas pieprasījumam un sojas importa pieaugums.

Vissatraucošākā tendence lauku sektoram ir izaicinājumi rapšu audzēšanas jomā. Politiskie lēmumi, kas ir pieņemti un kurus vēl gatavojas pieņemt ES institūcijas, var nākotnē vēl vairāk apgrūtināt tieši šī kultūrauga audzēšanu. Iespējams, ka ir sagaidāma tālāka rapšu cenas samazināšanās. ES būtu stratēģiski svarīgi vismaz saglabāt rapšu ražošanu pašreizējā līmenī, jo graudaugu nozares ilgtspējīgai attīstībai rapšu īpatsvars augu maiņā ir kritiski svarīgs. Tāds ir kopējs COPA–COGECA darba grupas dalībnieku viedoklis.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

VĒRTĒ SELEKCIJAS METODES

EK veselības un pārtikas drošības ģenerāldirektorāts šobrīd turpina izvērtēt kultūraugu selekcijas metodes, raisot satraukumu lauksaimniekos, ka izvērtējuma rezultātā atsevišķas kultūraugu šķirnes var tikt nosauktas par ģenētiski modificētām. Par to spriests COPA–COGECA un EK darba grupā “Laukaugi, proteīnaugi un eļļas augi”, kurā kā eksperts no Latvijas piedalījās biedrības “Zemnieku saeima” pārstāvis Aigars Šutka.

Selekcijas metodes pēdējo gadu desmitu laikā ir strauji attīstījušās un ļāvušas būtiski paātrināt selekcijas

procesu. Galvenās raizes ir par to, vai kāda no metodēm atbilst vai ir tuva ģenētiskās modifikācijas procesam.

EK Sociālā dialoga grupā par šo jautājumu jau vairākas reizes izvērtušās ļoti karstas debates starp ES sēkļu ražotājiem, lauksaimniekiem, lopbarības ražotājiem, no vienas puses, un vides organizācijām un bioloģisko lauksaimnieku organizācijām, no otras puses. Taču konsekvences, iespējams, var būt ļoti nopietnas, jo daudzas šķirnes, ko lauksaimnieki ir izmantojuši Eiropā daudzus gadus, pēkšņi var nokļūt ģenētiski modificēto sarakstā, un,

lai saņemtu atļauju tās audzēt, tiks piemērota atbilstoša procedūra.

Ja tā notiks, tas varētu būt vēl viens no faktoriem, kas var negatīvi ietekmēt ES graudkopības nozares konkurētspēju. Ņemot vērā, ka Rietumeiropā graudaugu ražība vismaz pēdējos 10 gadus atrodas stagnācijā, ierobežojumu ieviešana, iespējams, ražību pat samazinātu. Tiesa Baltijas valstu reģionā un visā Austrumeiropā ietekme uz ražību, iespējams, nebūs tik būtiska. Lēmums vai vismaz pirmie rezultāti EK veselības un pārtikas drošības ģenerāldirektorātam ir jāpaziņo jau šī gada pavasarī. **■**

PROGNOZĒ GAĻAS AIZSTĀJĒJPRODUKTU TIRGUS KĀPUMU

Gaļas aizstājējproduktu tirgus pieprasījums kāps par vidēji 8,4% ik gadu līdz pat 2020. gadam, prognozēts ziņojumā “Pasaules gaļas aizvietošanu tirgus – prognozes un iespējas 2014.–2020. gadam”.

Pētījuma autori norāda, ka no 2015. līdz 2020. gadam ienākumi no tādu produktu tirgošanas, ko gatavo, piemēram, no sojas pupiņām (tofu u. c.), kā arī citiem ar proteīniem bagātiem augiem pieaugs līdz 5,2 miljardiem ASV dolāru. Eiropa ir lielākais “viltotās” jeb sintētiskās gaļas produktu pircējs, radot 39% no šī tirgus ieņēmumiem. Pētījuma autori norāda, ka “viltotās” gaļas pieauguma tempus galvenokārt noteiks pieprasījuma kāpums Āzijā un Klusā okeāna valstīs. Šādu produktu popularitātes kāpumu nosaka vairāki aspekti, tajā skaitā lētā un pieejamā izejviela, nosacīti vienkāršs ražošanas process ar zemām izmaksām, kā arī augošs iedzīvotāju skaits atsevišķos pasaules reģionos, kuros ir sarežģīti izaudzēt dzīvniekus, kas attīstītajās pasaules valstīs ir galvenais proteīna patēriņa avots. Turklāt sintētiskās gaļas patēriņu veicina veselīgas ēšanas paradumi, kas liek ierobežot dzīvnieku tauku lietošanu uzturā. **■**

DISKUSIJAS PAR LIELBRITĀNIJAS IZSTĀŠANOS NO ES ŠŪPO TIRGU

Lielbritānijas izstāšanās no ES var radīt būtiskus zaudējumus šīs valsts lauksaimniecībai un pārtikas sektoram, jo 60% no saražotās pārtikas tiek eksportēts uz pārējām Eiropas valstīm. To paziņojusi Lielbritānijas enerģijas, pārtikas un lauku attīstības departamenta valsts sekretāre Elizabete Trassa.

Lielbritānijas lauksaimniecības produkcijas eksports uz ES valstīm ir 11 miljardu mārciņu liels ik gadu. Izstājoties no ES, uz šīs valsts ražojumiem tiktu attiecināti tādi paši muitas tarifi un ieviestas muitas tarifu kvotas, kā uz jebkuru trešo valstu produktiem, kas sadārdzina gala produktu patērētājiem.

Turklāt īsā laikā Lielbritānijai nebūtu iespējams atrast alternatīvus tirgus. Elizabete Trassa norāda, ka lauksaimniecības sektoru jau šobrīd ietekmē pieprasījuma mazināšanās Ķīnā un Krievijas embargo, kā rezultātā mazinājušās cukurgaļas, mājputnu, liellopu gaļas, cukura un citu produktu cenas. Ņemot vērā tirgus nepastāvīgumu, krāsas un neprognozējamās cenu svārstības, Lielbritānijai nav īstais laiks diskutēt par izstāšanos no ES.

Atgādināsim, ka Lielbritānijā referendumus par izstāšanos no ES paredzēts jūnijā. **■**

Pēc COPA–COGECA ekspertu atskaitēm un ārvalstu interneta portālu informācijas ziņas sagatavoja **Iveta Tomsone**

copa * **cogeca**
european farmers european agri-cooperatives

COPA–COGECA ir Eiropas līmeņa lauksaimnieku organizācija ES dalībvalstu lauksaimnieku pārstāvjiem komunikācijā ar lauksaimniecības politikas veidotāju EK un citām starptautiskām institūcijām. **COPA** dibināta 1958. gadā, **COGECA** dibināta 1959. gadā, un no 1962. gada abas organizācijas strādā apvienoti. **COPA** ir pārstāvētas 60 ES dalībvalstu lauksaimnieku NVO un 36 partnerorganizācijas no Eiropas valstīm – Islandes, Norvēģijas, Šveices. **COGECA** pārstāv 38 lauksaimnieku nevalstiskās kooperatīvu organizācijas no ES dalībvalstīm un partnerorganizācijas no Eiropas Ekonomiskās zonas valstīm. **COPA–COGECA** biedru organizāciju intereses tiek aizstāvētas lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā.

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2016. GADA APRĪLĪ

Termins, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopšanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Terminis	Marts					Aprīlis					Majis																		
	5	10	14	15	16	20	21	22	29	30	31	1	5	11	14	15	19	20	21	24	25	30	1	2	5	15	16		
Pārejas posma valsts atbalsts (PPVA)																													
Valsts atbalsts																													
Platību maksājumi																													
Lauku attīstības programmas pasākumi																													
Eiropas Jūrlietu un Zivsaimniecības fonda atbalsta pasākumi																													
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)																													
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)																													
Mikrouzņēmumu nodoklis																													
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																													
Dabas resursu nodoklis																													
Nekustamā īpašuma nodoklis																													
Darījumu kvītis																													
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																													
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																													
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																													
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																													
Uzņēmumu ienākuma nodoklis																													
Gada pārskats																													

MĀJRAŽOŠANA

MĀRA GATAVO GARDAS SUKĀDES

Preīļu pusē ir daudz drosmīgu un uzņēmīgu jauniešu, kuri attīsta savu uzņēmējdarbību. Viens no veiksmīgiem uzņēmējdarbības piemēriem ir Māra Ziemele. Izglītību jaunā sieviete ieguvusi kā vides pārvaldības speciāliste, bet jau studiju gados sapratusi, ka viņas vieta ir laukos. Māra atradusi sev tīkamu nodarbi – sākusi ražot sukādes, sīrupus un meža ogu ievārijumus.

Ideja par augļu sukādēm tika noskatīta pirms diviem gadiem, kad mājupceļā no studijām Rīgā tika piestāts šosejas Rīga – Daugavpils malā esošajā veikaliņā, kur uzmanību piesaistīja “Rāmkalnu” krāsainās sukādes. Mārai uzreiz bija skaidrs, ka ir vērts pamēģināt izgatavot ko līdzīgu. Viņa teic, tās bijušas oktobra beigās, kad mājās bijuši atrodami tikai āboli, bet tas neatturēja izmēģināt ideju praksē. Tomēr, lai uzsāktu ražot ābolu sukādes citu patēriņam, sākumā bija jāiegūst informācija, ar ko vispār sākt, ko un kā pareizi darīt. Izrādījās, ka process nemaz nebija tik vienkāršs, kā sākumā šķita. Pieejamā informācija latviešu valodā bija ļoti niecīga, un liela daļa zināšanu tika apgūta pašmācības ceļā – eksperimentējot. Neatlaidīgi mēģinot, tika atrasta īstā sukāžu ražošanas tehnoloģija. Sukāžu ražošanas process ir laikietilpīgs. Lai tiktu pie gatavās produkcijas, ir jāiegulda milzums daudz darba un laika. Vispirms āboli jānovāc, jānomazgā, jānomizo, jāsaugriež gabaliņos, jāapber ar cukuru un jātur hermētiski noslēgtā traukā, līdz izdalās sīrups. Vidēji no diviem kilogramiem ābolu tiek saražoti 100 grami sukāžu. Jāpiebilst arī tas, ka sukādes tiek gatavotas no mājās audzētiem augļiem un dārzeņiem.

Sukādēm krāsu piešķir mājas vīns

Ābolu apstrādes process jāveic pēc iespējas ātrāk, jo nevienam no mums nepatīk tumši, brūni āboli, kas zaudējuši savu izskatu. Lai sukādēm piešķirtu īpašu nokrāsu, āboli tiek mērcēti mājās gatavotā upeņu vīnā. Pēc tam āboli tiek žāvēti, fasēti un tirgoti pircējam. Īpaši tiek padomāts arī par šokolādes kārumniekiem, jo tiek piedāvāts produkts, kurā sukādes

Māra Ziemele sagatavo pārstrādei meža ogas

Uzņēmuma nosaukums: Māra Ziemele, saimnieciskās darbības veicējs.

Atrašanās vieta: “Aizkalnieši”, Preiļu novada Aizkalnes pagastā.

Īpašniece: Māra Ziemele, 23 gadus veca.

Mājražošanas reģistrēšana: 2015. gada nogalē.

Izmantotās izejvielas: āboli, bumbieri, rabarberi, ķirbji, meža avenas, meža zemenes, mellenes un upenes.

Gatavā produkcija: ābolu, ķirbju, bumbieru sukādes, sukāžu asorti, sīrupi un meža ogu ievārijums.

tiek mērcētas šokolādē. Māra nemitīgi domā par produkcijas dažādošanu un bezatlikumu ražošanas procesa no-

drošināšanu, kas veidotu pilnvērtīgu ražošanas ciklu.

Top arī sīrups, domāts par miziņu pārstrādi

Viens no šī procesa blakusproduktiem ir ābolu sīrups. Tā kā produkts ir jauns, pagaidām iedzīvotāju interese par sīrupu nav liela, bet tas ir vērtīgs un vitamīniem bagāts produkts, kam, lai iekarotu tirgu, nepieciešama plašāka popularizēšana un reklāma. Šobrīd netiek pārstrādātas ābolu mizas, bet par to izmantošanas iespējām arī tiek domāts, jo tieši miziņās slēpjas liels vitamīnu un citu vērtīgu vielu daudzums.

Tas, kā ābolu mizas, iespējams, tiks pārstrādātas vai kādā produktā tās tiks izmantotas, lai pagaidām paliek noslēpums.

◀ 15. lpp.

Vasaras laikā Māra aktīvi nodarbojas ar meža ogu lasīšanu un gatavo ievārījumus, kas ir bagātīgs vitamīnu avots ziemas periodā. Produkcija tiek piedāvāta vietējos gadatirgos, tiešās pirkšanas pulciņā un, sazinoties individuāli ar potenciālajiem klientiem. Lai veicinātu produkcijas atpazīstamību reģionā un noietu, tika izdomāts produkcijas zīmols "Pš Pš", ievietots paziņojums facebook.com vietnē, kā arī informācija ievietota Preiļu un Riebiņu tūrisma informācijas centra informatīvajā materiālā. Produkcijas noieta veicināšanai tiek domāts par tās piedāvājumu vietējiem veikaliem. Nākotnē tiek iecerēta augļu dārza paplašināšana, sortimenta dažādošana un bioloģiskās ražošanas metožu ieviešana.

Ieteikumi potenciālajiem mājražotājiem

Māra teic, ka katram ir jāatrod sava darbības joma, un jādara tas, kas patīk un izdodas. Savukārt sukāžu ražošana ir niša, kurai nav nepieciešami lieli finanšu un kapitāla ieguldījumi, galvenais ir pacietība, uzņēmība darboties un attīstīties. Tā kā produkcijas ražošanas process ir tikai sākuma stadijā, daudz ir jāmacās un jādomā par efektīvākiem risinājumiem un produkcijas sortimenta dažādošanas iespējām. Attīstot savu uzņēmējdarbi-

Foto: no Māras Ziemeles personīgā arhīva

bu, pats sevi saimnieks, neesi ne no viena atkarīgs, un pats vari plānot savu laiku, apvienojot to ar studijām un pienākumiem ģimenē. Protams, mājražošana produkcijas pārdošana dod ienākumus, kas rada stimulu augt un attīstīties.

Katrs sākums ir grūts, bet nevajag baidīties reģistrēties, atzīst Māra, jo process nav nemaz tik sarežģīts, kā sākumā domāts. Pārtikas un veterinārā dienesta darbinieki ir atsaucīgi, sniedz ieteikumus un noderīgus padomus, kā laikus novērst dažādas nepilnības un trūkumus, lai tiktu nodrošināts atbilstošs ražošanas process. ■

Jolanta Augšpūle, LLKC Preiļu konsultāciju biroja uzņēmējdarbības konsultante

"LAUKU LAPU" IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Ja vēlaties "Lauku Lapu" saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan "Latvijas Pasta" interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>. Abonēšanas indekss – 1163.

Lauku Lapa
Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgādā
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsons
"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespēsts ŠIA "Talsu tipogrāfija"
"Lauku Lapa" var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163.